JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
YVES BOT
21 päivänä joulukuuta 2016[1]

Asia C-258/14

Eugenia Florescu ym.
vastaan
Casa Județeană de Pensii Sibiu,
Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale,
Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale,
Statul român ja
Ministerul Finanțelor Publice

(Ennakkoratkaisupyyntö – Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulian muutoksenhakutuomioistuin, Romania))

Ennakkoratkaisupyyntö — Unionin oikeuden periaatteet — Sosiaalipolitiikka ja yhdenvertainen kohtelu — Oikeusvarmuuden ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteet — Kansallinen lainsäädäntö, joka mahdollistaa lainvoimaisten ratkaisujen purkamisen, mikäli ne ovat ristiriidassa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, yksinomaan hallintolainkäyttöä koskevissa asioissa — Kansallinen lainsäädäntö, jossa kielletään eläkkeen kumulointi palkkatulojen kanssa — Romanian perustuslakituomioistuimen kyseistä lainsäädäntöä koskeva tulkinta, joka voi aiheuttaa syrjintää sellaisten henkilöiden, joiden toimikauden pituudesta on säädetty perustuslaissa, ja virkatuomareiden välillä

1. Käsiteltävässä asiassa Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulian muutoksenhakutuomioistuin, Romania) on esittänyt unionin tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat sellaisen kansallisen toimenpiteen yhdenmukaisuutta unionin oikeuden kanssa, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatujen tulojen kanssa, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa sosiaaliturvaan tarkoitettua valtion budjettia.

2. Tämä tuomioistuin pohtii erityisesti, ovatko direktiivin 2000/78/EY[2] säännökset sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan[3] 17 artikla esteenä tällaiselle toimenpiteelle.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi (EYVL 2000, L 303, s. 16).

3 — Jäljempänä perusoikeuskirja.

3. Näiden kysymysten johdosta unionin tuomioistuin joutuu arvioimaan Euroopan yhteisön ja Romanian välillä Bukarestissa ja Brysselissä 23.6.2009 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan [4] luonnetta sen määrittämiseksi, voidaanko viimeksi mainittua pitää SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna toimielinten toteuttamana toimena. Lisäksi mainitut kysymykset tarjoavat unionin tuomioistuimelle mahdollisuuden tutkia, voidaanko pääasiassa kyseessä olevaa kansallista toimenpidettä pitää perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena.

4. Selitän tässä ratkaisuehdotuksessa syyt, joiden vuoksi katson, että yhteisymmärryspöytäkirjaa on pidettävä SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna Euroopan unionin toimielinten toteuttamana toimena, jota unionin tuomioistuinta voidaan siten pyytää tulkitsemaan. Selitän, miksi katson, että tätä pöytäkirjaa on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä sellaisen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antamista, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatujen tulojen kanssa, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, joka on ollut perustana vahvistettaessa sosiaaliturvaan tarkoitettua valtion budjettia.

5. Osoitan myös, miksi perusoikeuskirjan 17 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

6. Tämän jälkeen esitän syyt, joiden vuoksi katson, että direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta kyseiseen kansalliseen lainsäädäntöön.

7. Lopuksi ehdotan, että unionin tuomioistuin toteaa, että perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa sille, että kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta purkaa siviilioikeudenkäynnissä annettua lainvoimaista tuomioistuinratkaisua, kun tämä ratkaisu on ristiriidassa unionin oikeuden sellaisen tulkinnan kanssa, jonka unionin tuomioistuin antoi sen jälkeen, kun mainitusta ratkaisusta oli tullut lainvoimainen, vaikka tällainen mahdollisuus on olemassa, kun kyseessä on hallintolainkäyttömenettelyssä annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, joka on unionin oikeuden vastainen.

4 — Jäljempänä yhteisymmärryspöytäkirja. Tämä yhteisymmärryspöytäkirja on saatavilla seuraavassa internetosoitteessa: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15409_en.pdf. On pantava merkille, että järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille 18.2.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 332/2002 (EYVL 2002, L 53, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 18.5.2009 annetulla asetuksella (EY) N:o 431/2009 (EUVL 2009, L 128, s. 1), englanninkielisessä versiossa käytetään ilmaisua ”memorandum of understanding”. Pitäydyn kuitenkin yhtenäisyyden vuoksi tämän saman asetuksen ranskankielisessä versiossa, jossa käytetään ilmaisua ”protocole d’accord”.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Unionin oikeus*

1. Primaarioikeus

a) Perusoikeuskirja

8. Perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohdassa määrätään otsikon ”Omistusoikeus” alla seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.”

9. Perusoikeuskirjan 51 artiklassa määritellään perusoikeuskirjan soveltamisala seuraavasti:

”1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti ja unionille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.

2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.”

b) EU-sopimus

10. SEU 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään 7 päivänä joulukuuta 2000 hyväksytyssä ja Strasbourgissa 12 päivänä joulukuuta 2007 mukautetussa [perusoikeuskirjassa], jolla on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla.

Perusoikeuskirjan määräykset eivät millään tavoin laajenna perussopimuksissa määriteltyä unionin toimivaltaa.”

c) EUT-sopimus

11. SEUT 143 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jos jäsenvaltiolla, jota koskee poikkeus, on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat sitä vakavasti joko sen kokonaismaksutaseen epätasapainon tai sen käytettävissä olevan valuutan laadun vuoksi ja nämä vaikeudet ovat omiaan erityisesti vaarantamaan sisämarkkinoiden toimintaa tai yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista, komissio tutkii viipymättä kyseisen valtion tilanteen sekä toimet, jotka tämä valtio on kaikin käytettävissään olevin keinoin toteuttanut tai voi toteuttaa perussopimusten määräysten mukaisesti. Komissio ilmoittaa, mitä toimenpiteitä se suosittaa kyseisen jäsenvaltion toteuttavan.

Jos jäsenvaltion, jota koskee poikkeus, toteuttamat toimet ja komission ehdottamat toimenpiteet eivät osoittaudu riittäviksi syntyneiden tai uhkaavien vaikeuksien voittamiseksi, komissio talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan suosittaa neuvostolle keskinäisen avun antamista ja sen antamiseksi aiheellisia menetelmiä.

Komissio antaa neuvostolle säännöllisesti tietoja tilanteesta ja sen kehittymisestä.

2. Neuvosto tekee ratkaisunsa keskinäisen avun antamisesta; se antaa direktiivit tai tekee päätökset, joilla vahvistetaan apua koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt. Keskinäistä apua voivat olla etenkin:

a) niihin muihin kansainvälisiin järjestöihin kohdistuva yhtenäinen toiminta, joiden puoleen jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, voivat kääntyä;

b) kaupan vinoutumisen välttämiseksi tarvittavat toimenpiteet silloin, kun vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön kolmansiin maihin kohdistuvia määrällisiä rajoituksia;

c) rajoitetut luotot muilta jäsenvaltioilta niiden suostumuksella.

3. Jos neuvosto ei anna komission suosittamaa keskinäistä apua tai jos annettu keskinäinen apu ja toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömät, komissio antaa vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan toteuttaa suojatoimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

Neuvosto voi peruuttaa tämän luvan taikka muuttaa sen edellytyksiä tai sitä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.”

2. Johdettu oikeus

a) Asetus N:o 332/2002, päätös 2009/458/EY ja päätös 2009/459/EY

12. Asetuksessa N:o 332/2002 vahvistetaan SEUT 143 artiklassa määrättyyn keskinäisen avun järjestelyyn sovellettavat yksityiskohtaiset säännöt.

13. Tämän asetuksen 1 artiklassa säädetään siten seuraavaa:

”1. Perustetaan keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi yhteisön järjestely, joka mahdollistaa lainojen myöntämisen yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle, jolla on vaihtotasetta tai pääomatasetta koskevia vaikeuksia tai jota tällaiset vaikeudet vakavasti uhkaavat. Tästä yhteisön järjestelystä voivat saada tukea vain ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole ottaneet euroa käyttöön.

Tämän järjestelyn nojalla jäsenvaltioille myönnettyjen lainojen pääoma rajoitetaan 50 miljardiin euroon.

2. Komissiolla on tätä varten valtuudet Euroopan yhteisön puolesta sopia neuvoston 3 artiklan nojalla tekemän päätöksen mukaisesti sekä talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta otettavista lainoista.”

14. Kyseisen asetuksen 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Neuvosto voi panna keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämistä koskevan järjestelyn täytäntöön:

a) perustamissopimuksen 119 artiklan nojalla yhteisymmärryksessä yhteisön rahoitusta haluavan jäsenvaltion kanssa toimivan komission aloitteesta;

b) jäsenvaltion aloitteesta, jolla on vaihtotasetta tai pääomatasetta koskevia vaikeuksia tai jota tällaiset vaikeudet vakavasti uhkaavat.

2. Keskipitkän ajan rahoitustukea hakevan jäsenvaltion on neuvoteltava komission kanssa rahoitustarpeidensa arvioinnista ja esitettävä komissiolle sekä talous- ja rahoituskomitealle luonnos sopeutusohjelmaksi. Tarkasteltuaan kyseisen jäsenvaltion tilannetta ja sen hakemuksensa tueksi esittämää sopeutusohjelmaa neuvosto päättää yleensä saman kokouksen aikana:

a) lainan tai muun tarkoituksenmukaisen rahoitusjärjestelyn myöntämisestä, sen määrästä ja keskimääräisestä kestosta;

b) keskipitkän ajan rahoitustukeen liitettävistä talouspoliittisista ehdoista kestävän maksutaseen palauttamiseksi tai varmistamiseksi;

c) lainan tai muun rahoitusjärjestelyn maksatusta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä; laina tai muu rahoitus on yleensä annettava käyttöön tai maksettava erissä, ja kunkin erän maksatus edellyttää sen varmistamista, vastaavatko ohjelman täytäntöönpanosta saadut tulokset asetettuja tavoitteita.”

15. Asetuksen N:o 332/2002 3 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”Komissio ja kyseinen jäsenvaltio tekevät yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa määrätään yksityiskohtaisesti ehdoista, jotka neuvosto on asettanut 3 artiklan mukaisesti. Komissio toimittaa yhteisymmärryspöytäkirjan Euroopan parlamentille ja neuvostolle.”

16. Päätöksen 2009/458/EY[5] 1 artiklan nojalla yhteisö antaa keskinäistä apua Romanialle SEUT 143 artiklan perusteella. Lisäksi yhteisö myöntää päätöksellä 2009/459/EY[6] Romanialle keskipitkän aikavälin lainan, jonka määrä on enintään 5 miljardia euroa.[7]

17. Päätöksen 2 artiklan 1 ja 2 kohta ovat sanamuodoltaan seuraavat:

”1. Komissio hallinnoi tukea tavalla, joka on Romanian antamien sitoumusten ja neuvoston suositusten, erityisesti kansallisen uudistusohjelman ja lähentymisohjelman toteuttamiseen liittyvien maakohtaisten suositusten mukainen.

2. Komissio sopii Romanian viranomaisten kanssa 3 artiklan 5 kohdan mukaisista rahoitustukeen liittyvistä erityisistä talouspoliittisista ehdoista talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan. Nämä ehdot on vahvistettava yhteisymmärryspöytäkirjassa 1 kohdassa tarkoitettujen sitoumusten ja suositusten mukaisesti – –”

18. Näiden päätösten jälkeen tehtiin yhteisymmärryspöytäkirja.

5 — Keskinäisen avun antamisesta Romanialle 6.5.2009 tehty neuvoston päätös (EUVL 2009, L 150, s. 6).

6 — Yhteisön keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämisestä Romanialle 6.5.2009 tehty neuvoston päätös (EUVL 2009, L 150, s. 8).

7 — Tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohta.

19. Tämän yhteisymmärryspöytäkirjan 5 kohdan d alakohta, jonka otsikko on ”rakenteelliset uudistukset”, sisältää suosituksia, jotka koskevat toimenpiteitä julkishallinnon suorituskyvyn ja tehokkuuden parantamiseksi, julkishallinnon laadun ja erinäisten alojen julkishallinnon toiminnan tehostamisen osalta, ja siinä viitataan erityisesti päätöksentekorakenteisiin, eri viranomaisten väliseen vastuunjakoon, tärkeimpien ministeriöiden sisäiseen organisaatioon, toimeenpanon valvontaan ja raportointiin sekä tarkoituksenmukaisiin henkilöstömääriin ja henkilöstöhallintoon.

b) Direktiivi 2000/78

20. Direktiivin 2000/78 1 artiklan mukaan sen tarkoituksena on luoda yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.

21. Tämän direktiivin 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä ’yhdenvertaisen kohtelun periaatteella’ tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa:

a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin 1 artiklassa tarkoitetun seikan perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;

b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden tietyn uskonnon tai vakaumuksen, tietyn vamman, tietyn iän tai tietyn sukupuolisen suuntautumisen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, paitsi jos

   i) kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia – –”

B *Romanian oikeus*

22. Tuomarien ja syyttäjien asemasta 28.6.2004 annetun lain nro 303/2004 (Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 826, 13.9.2005) 83 §:ssä sallittiin tuomarin viran kumulointi ainoastaan yliopisto-opettajien toimien kanssa. Lisäksi tässä laissa säädettiin, että tuomarit ja syyttäjät, jotka ovat jättäneet virkansa jäädäkseen eläkkeelle, voivat kumuloida palveluksesta kertyneen eläkkeen ammatillisesta toiminnasta saataviin tuloihin kyseisten tulojen määrästä riippumatta.

23. Eräiden viranomaisten ja julkisten laitosten organisaatiouudistuksesta, julkisten menojen järkeistämisestä, liiketoiminnan tukemisesta ja Euroopan komission ja kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehtyjen puitesopimusten noudattamisesta annettu laki nro 329/2009 (Legea nr. 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 761, 9.11.2009) annettiin 5.11.2009.[8]

8 — Jäljempänä laki nro 329/2009.

24. Tämän lain 2 §:ssä säädetään, että tässä laissa käyttöön otetut toimenpiteet ovat luonteeltaan poikkeuksellisia ja että niiden päämääränä on talouskriisin vaikutusten rajoittaminen ja Romanian ja komission välisen yhteisymmärryspöytäkirjan sekä Romanian ja kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) välisen valmiusluottojärjestelyn velvoitteiden täyttäminen.

25. Kyseisessä laissa säädetään erityisesti palkkojen alentamisesta, ja tätä toimenpidettä on sovellettu yliopisto-opetuksen yhteydessä. Tämän saman lain 3 §:n nojalla yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään selviytymään talouskriisistä. Niihin kuuluu henkilöstökulujen alentaminen julkishallinnossa palkkoja alentamalla sekä järjestämällä uudelleen tai lakkauttamalla viranomaisia tai julkisia laitoksia sen jälkeen, kun ne on niiden yhdistämisen, sulauttamisen, jakamisen tai henkilöstön supistamisen kautta ryhmitelty uudelleen.

26. Lain nro 329/2009 17–26 §:ssä kielletään nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatujen tulojen kanssa, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia vahvistettaessa.

27. Tarkemmin ottaen tämän lain 17 §:ssä säädetään, että julkisten alojen eläkejärjestelmän tai julkisten alojen eläkejärjestelmään kuulumattomien eläkejärjestelmien piiriin kuuluvat eläkkeeseen oikeutetut henkilöt, jotka saavat palkkatuloa tai tapauksesta riippuen tällaisiin tuloihin verrattavaa tuloa lain mukaisesti ammatillisesta toiminnasta, jota harjoitetaan yksittäisen työsopimuksen, palvelussuhteen tai nimittämiskirjan nojalla lain mukaisesti keskus- tai paikallishallinnon viranomaisessa tai julkisessa laitoksessa tämän rahoitustavasta ja alisteisuuden asteesta riippumatta, itsenäisessä liikelaitoksessa, valtionyhtiössä tai kansallisessa yhtiössä, jonka osakepääoma kokonaisuudessaan tai enemmistö siitä kuuluu valtiolle tai hallinnolliselle tai alueelliselle yksikölle, saavat kumuloida nettoeläkkeensä näin saatuihin tuloihin, jos eläkkeen määrä ei ole suurempi kuin kansallinen keskimääräinen bruttopalkka, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia ja joka on hyväksytty lailla valtion sosiaaliturvabudjetista.

28. Kyseisen lain 18 §:ssä säädetään, että lain 17 §:ssä tarkoitettujen eläkkeensaajien, jotka harjoittavat yksittäiseen työsopimukseen, palvelussuhteeseen tai nimittämiskirjaan perustuvaa ammatillista toimintaa, on ilmoitettava 15 päivän kuluessa sen luvun voimaantulosta, johon tämä säännös sisältyy, kirjallisesti, valitsevatko he eläkkeenmaksun keskeyttämisen työskentelynsä keston ajaksi vai haluavatko he lopettaa työ- tai palvelussuhteensa tai lakkauttaa nimityksen vaikutukset, mikäli heidän saamansa eläkkeen nettomäärä ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan.

29. Lopuksi lain nro 329/2009 20 §:ssä säädetään, että valitun vaihtoehdon ilmoittamisen laiminlyöminen säädetyssä määräajassa johtaa suoraan lain nojalla yksittäiseen työsopimukseen tai nimittämiskirjaan perustuvan työsuhteen taikka palvelussuhteen päättymiseen.

30. Yhteisymmärryspöytäkirjassa ja tässä laissa ei viitata tuomioistuimiin tai syyttäjän virastoihin eikä eläkkeelle siirtyneisiin tuomareihin tai syyttäjiin.

31. Hallintolainkäytöstä 2.12.2004 annetun lain nro 554/2004 (Legea nr. 554/2004 privind contenciosului administrativ; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 1154, 7.12.2004)[9] 21 §:n mukaan purkuperusteena, joka tulee siviiliprosessilain mukaisten perusteiden lisäksi, on lainvoimaisen ja peruuttamattoman tuomion antaminen 148 §:n 2 momentissa, luettuna yhdessä Romanian perustuslain, sellaisena kuin se on uudelleen julkaistuna, 20 §:n 2 momentin kanssa, säädetyn unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vastaisesti.

9 — Jäljempänä laki nro 554/2004.

II Tosiseikat

32. Valittajat ovat tuomareita, jotka tuomarinvirkaan tulonsa jälkeen ovat kukin toimineet myös oikeustieteellisen tiedekunnan opettajina toimissa, joihin he ovat päässeet kilpailun kautta. He ovat siis hoitaneet samanaikaisesti tuomarin ja yliopisto-opettajan tointa.

33. Vuoden 2009 aikana valittajat ovat siirtyneet eläkkeelle tuomarinvirastaan ja jatkaneet opettamista yliopistossa. Ennen vuotta 2009 tällainen virkamiesuran perusteella maksettavan eläkkeen kumulointi tässä samassa tehtävässä työskentelyyn oli sallittua riippumatta tästä ammatillisesta toiminnasta saatavien tulojen määrästä.

34. Lain nro 329/2009 voimaantulon jälkeen valittajat eivät voi enää kumuloida tuomarin eläkettään yliopistoilta tulevaan palkkaansa, jos tämän eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että tämän kiellon soveltamisen alkamispäivänä maassa oli korkeintaan kymmenen tuomaria ja syyttäjää, jotka kumuloivat tuomarin eläkkeen yliopisto-opettajan palkkaan.

35. Curtea Constituțională (perustuslakituomioistuin, Romania) totesi 4.11.2009 annetulla ratkaisulla lain nro 329/2009 perustuslain mukaiseksi.

36. Casa Județeană de Pensii Sibiu (Sibiun eläkekassa, Romania) teki 28.12.2009 päätöksen eläkkeiden maksun keskeyttämisestä kunkin valittajan osalta.

37. Valittajat saattoivat asian 1.3.2010 Tribunalul Sibiun (Sibiun alioikeus, Romania) käsiteltäväksi ja vaativat tätä erityisesti kumoamaan 28.12.2009 tehdyn päätöksen. Tämä tuomioistuin hylkäsi valittajien kanteen 3.5.2012 annetulla tuomiolla.

38. Valittajat valittivat kyseisestä tuomiosta Curtea de Apel Alba Iuliaan ja vaativat uudelleen tulkintapyynnön esittämistä unionin tuomioistuimelle. Curtea de Apel Alba Iulia, Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale (Alba Iulian muutoksenhakutuomioistuin, työ- ja sosiaaliturvariitoja käsittelevä jaosto, Romania) hylkäsi valituksen 9.11.2012.

39. Valittajat vaativat ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kyseisen ratkaisun purkamista erityisesti, koska ne katsovat, että kyseisen ratkaisun antanut tuomioistuin ei esittänyt kyseisessä ratkaisussa perusteita sille, että se oli kieltäytynyt antamasta EUT-sopimuksen määräyksille välitöntä oikeusvaikutusta ja soveltamasta ensisijaisesti niitä ja unionin tuomioistuimen merkityksellistä oikeuskäytäntöä.

III Ennakkoratkaisukysymykset

40. Curtea de Apel Alba Iulia on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko [yhteisymmärryspöytäkirjaa] pitää sellaisena säädöksenä, päätöksenä, tiedonantona tai muuna vastaavana toimena, jolla on Euroopan unionin tuomioistuimen tarkoittama oikeudellinen arvo [tuomio 3.2.1976, Manghera ym. (59/75, EU:C:1976:14) ja tuomio 20.3.1997, Ranska v. komissio (C-57/95, EU:C:1997:164)] ja jota unionin tuomioistuinta voidaan pyytää tulkitsemaan?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko [yhteisymmärryspöytäkirjaa] tulkittava siten, että komissio voi laillisesti edellyttää talouskriisin vaikutusten rajoittamiseksi henkilöstökuluja vähentämällä sellaisen kansallisen lain säätämistä, jossa henkilöltä evätään oikeus

yli 30 vuoden aikana kertyneeseen, vakuutusmaksuihin perustuvaan lakisääteiseen eläkkeeseen, jota on maksettu ennen kyseisen lain voimaantuloa, sillä perusteella, että hän saa työsopimuksen perusteella palkkaa työstä, joka on muu kuin se, josta hän on jäänyt eläkkeelle?

3) Onko [yhteisymmärryspöytäkirjaa] tulkittava siten, että talouskriisin vaikutusten rajoittamiseksi Euroopan komissio voi laillisesti edellyttää sellaisen kansallisen lain säätämistä, jossa peruutetaan täysimääräisesti ja ilman ajallisia rajoituksia henkilön oikeus yli 30 vuoden aikana kertyneeseen lakisääteiseen eläkkeeseen, jota on maksettu ennen lain voimaantuloa, sillä perusteella, että sama henkilö saa työsopimuksen perusteella palkkaa työstä, joka on toinen kuin se, josta hänelle maksetaan eläkettä?

4) Onko [yhteisymmärryspöytäkirjaa] kokonaisuudessaan ja erityisesti sen 5 kohdan d alakohtaa, joka koskee julkishallinnon organisaation uudistamista ja tehostamista, tulkittava siten, että talouskriisin vaikutusten rajoittamiseksi komissiolla on ollut pätevä peruste edellyttää sellaisen kansallisen lain säätämistä, jolla eläkkeelle jääneiltä julkishallinnon virkamiehiltä kielletään eläkkeen kumulointi palkkatulojen kanssa?

5) Voidaanko perusoikeuskirjan 17, 20, 21 ja 47 artiklaa, SEU 6 artiklaa, SEUT 110 artiklaa, unionin oikeudessa vahvistettua oikeusvarmuuden periaatetta ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä tulkita siten, että ne ovat esteenä lain nro 554/2004 21 §:n 2 momentin kaltaiselle säännökselle, jonka mukaan kansalliset tuomioistuinratkaisut voidaan purkaa, mikäli ne ovat ristiriidassa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, yksinomaan hallintolainkäyttöä koskevissa asioissa mutta jossa ei sallita kansallisten tuomioistuinratkaisujen purkamista muissa (esimerkiksi siviili-, rikos- tai kauppaoikeuden alaan kuuluvissa) asioissa, mikäli ne ovat ristiriidassa Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa?

6) Onko SEU 6 artikla, sellaisena kuin se on konsolidoituna vuonna 2010, esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa yli 30 vuoden virkatuomarin uran ajalta suoritettuihin vakuutusmaksuihin perustuvan eläkkeen maksamisen ehdoksi asetetaan oikeustieteen yliopisto-opetusta koskevan työsopimuksen irtisanominen?

7) Ovatko SEU 6 artikla, sellaisena kuin se on konsolidoituna vuonna 2010, perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohta ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö esteenä lainsäädännölle, jossa evätään oikeus yli 30 vuoden ajalta suoritettuihin vakuutusmaksuihin perustuvasta eläkkeestä muodostuvaan omaisuuteen, vaikka virkatuomarit ovat maksaneet ja maksavat yhä näistä erillisiä eläkemaksuja yliopisto-opettajan toimestaan?

8) Ovatko SEU 6 artikla, sellaisena kuin se on konsolidoituna vuonna 2010, sekä henkilöiden yhdenvertaista kohtelua näiden rodusta ja etnisestä alkuperästä riippumatta koskevan direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohta ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö esteenä sellaiselle jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen ratkaisulle, jossa se lain perustuslainmukaisuutta valvoessaan toteaa, että oikeus eläkkeen ja palkkatulon kumulaatioon kuuluu yksinomaan niille henkilöille, jotka on nimitetty tietyksi toimikaudeksi, ja epää näin tämän oikeuden virkatuomareilta, joille on kiellettyä maksaa yli 30 vuoden aikana suoritettuihin henkilökohtaisiin vakuutusmaksuihin perustuvaa eläkettä siitä syystä, että he ovat jatkaneet työskentelyä yliopiston oikeustieteen opettajina?

9) Ovatko SEU 6 artikla, sellaisena kuin se on konsolidoituna vuonna 2010, ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö esteenä sellaiselle lainsäädännölle, jossa yli 30 vuoden vakuutusmaksuihin perustuvan virkatuomarien eläkkeen maksamisen ehdoksi asetetaan ilman ajallisia rajoituksia se, että he lopettavat työskentelyn yliopiston opettajina?

10) Ovatko SEU 6 artikla, sellaisena kuin se on konsolidoituna vuonna 2010, ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö esteenä sellaiselle lainsäädännölle, jolla rikotaan henkilökohtaisen omaisuuden suojan ja yleisen edun vaatimusten välillä vallitseva oikeudenmukainen tasapaino siten, että ainoastaan tietty henkilöryhmä määrätään menettämään virkatuomarin eläkkeensä siitä syystä, että nämä harjoittavat yliopistollista opetustointa?”

IV Asian tarkastelu

41. Hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, ehdotan, että unionin tuomioistuin muotoilee esitetyt kysymykset uudelleen seuraavalla tavalla.

42. Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voidaanko yhteisymmärryspöytäkirjaa pitää SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna unionin toimielimen toteuttamana toimena, jota unionin tuomioistuinta voidaan pyytää tässä tapauksessa tulkitsemaan.

43. Toisella, kolmannella ja neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä saamaan selville, voiko, jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, tämä yhteisymmärryspöytäkirja edellyttää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antamista, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisessa laitoksessa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

44. Kuudennella, seitsemännellä, yhdeksännellä ja kymmenennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko SEU 6 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 17, 20 ja 21 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää tietyn rajan.

45. Kahdeksannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää käsitykseni mukaan unionin tuomioistuinta toteamaan, onko direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään julkisen sektorin palveluksessa olevien henkilöiden osalta nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia, vaikka tätä lainsäädäntöä ei sovelleta vastaavassa kumulointitilanteessa sellaisiin julkisen sektorin palveluksessa oleviin henkilöihin, jotka saavat palkkatuloja sellaisen tehtävän hoitamisesta, josta säädetään Romanian perustuslaissa.

46. Lopuksi viidennessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lähinnä sitä, onko perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että lainvoimaiset tuomioistuinratkaisut voidaan purkaa, mikäli ne ovat ristiriidassa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, yksinomaan hallintolainkäyttöä koskevissa asioissa mutta jossa ei sallita kansallisten tuomioistuinratkaisujen purkamista muissa asioissa, kuten siviili-, rikos- tai kauppaoikeuden alaan kuuluvissa asioissa.

A *Ensimmäinen kysymys, joka koskee unionin tuomioistuimen toimivaltaa tulkita yhteisymmärryspöytäkirjaa*

47. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämällä ensimmäisellä kysymyksellä pyritään itse asiassa määrittämään, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen yhteisymmärryspöytäkirja SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin unionin toimielinten säädöksiin, joita unionin tuomioistuin voi siten tulkita.

48. Palautan mieleen, että tässä artiklassa määrätään, että unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisuja unionin toimielinten, elinten tai laitosten säädösten pätevyydestä ja tulkinnasta. Unionin tuomioistuin on todennut, että tällä määräyksellä annetaan sille ”toimivalta antaa ennakkoratkaisu [unionin] toimielinten kaikkien toimien pätevyydestä ja tulkinnasta *ilman poikkeuksia*”. [10]

49. Tällä perusteella ei ole mielestäni epäilystä siitä, että yhteisymmärryspöytäkirja on toimielinten toteuttama toimi. Se on nimittäin toteutettu SEUT 143 artiklan perusteella, jossa annetaan unionille toimivalta varmistaa sitoumusten noudattaminen jäsenvaltioon nähden. Siten tässä artiklassa määrätään, että keskinäistä apua voidaan antaa jäsenvaltiolle, jolla on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai jota tällaiset vaikeudet uhkaavat vakavasti, ja komissio on toimielin, joka suosittelee tällaista keskinäistä apua ja neuvosto hyväksyy sen päätöksellään.

50. Asetuksessa N:o 332/2002 vahvistetaan yksityiskohtaiset soveltamissäännöt, joita sovelletaan mainitun artiklan mukaiseen keskinäisen avun järjestelyyn. Tämän asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa todetaan erityisesti, että komissiolla on valtuudet yhteisön puolesta sopia neuvoston tämän saman asetuksen 3 artiklan nojalla tekemän päätöksen mukaisesti sekä talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan pääomamarkkinoilta ja rahoituslaitoksilta otettavista lainoista.

51. Kyseisen asetuksen 3 a artiklan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että komissio ja kyseinen jäsenvaltio tekevät yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa määrätään yksityiskohtaisesti ehdoista, jotka neuvosto on asettanut saman asetuksen 3 artiklan mukaisesti. Euroopan yhteisön ja Romanian välinen yhteisymmärryspöytäkirja hyväksyttiin nimenomaan tämän menettelyn mukaisesti, ja neuvosto teki kaksi perättäistä päätöstä, joista ensimmäisellä päätettiin antaa Romanialle keskinäistä apua SEUT 143 artiklan perusteella [11] ja toisella myönnettiin tälle jäsenvaltiolle keskipitkän aikavälin laina, jonka määrä oli enintään 5 miljardia euroa. [12]

52. Yhteisymmärryspöytäkirjassa siis konkretisoidaan unionin ja jäsenvaltion välinen sitoumus näiden osapuolten neuvottelemasta talousohjelmasta, jolla kyseinen jäsenvaltio sitoutuu noudattamaan ennakolta määriteltyjä taloudellisia tavoitteita voidakseen saada unionin taloudellista tukea sillä edellytyksellä, että tätä sitoumusta noudatetaan.

53. Yhteisymmärryspöytäkirjalla ei tosin ole, kuten komissio on istunnossa muistuttanut, sitovia oikeusvaikutuksia. SEUT 263 artiklaan perustuvan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä poiketen SEUT 267 artiklassa määrätty ennakkoratkaisupyyntömenettely ei kuitenkaan edellytä, että tulkittavan toimen tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia. Riittää, että kyseessä oleva toimi on ”unionin toimielimen, elimen tai laitoksen [toimi]”. Tältä osin unionin tuomioistuin on todennut, että ennakkoratkaisupyyntö voi koskea myös unionin toimia, jotka eivät ole velvoittavia. [13]

10 — Ks. tuomio 13.12.1989, Grimaldi (C-322/88, EU:C:1989:646, 8 kohta) ja tuomio 11.5.2006, Friesland Coberco Dairy Foods (C-11/05, EU:C:2006:312, 36 kohta). Kursivointi tässä.

11 — Ks. päätös 2009/458.

12 — Ks. päätös 2009/459.

13 — Ks. tuomio 13.12.1989, Grimaldi (C-322/88, EU:C:1989:646, 8 kohta) ja tuomio 8.4.1992, Wagner (C-94/91, EU:C:1992:181, 16 ja 17 kohta).

54. Näin ollen yhteisymmärryspöytäkirjan erityinen luonne ei estä unionin tuomioistuinta tulkitsemasta sitä ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä.

55. Olen siis sitä mieltä, että yhteisymmärryspöytäkirjaa on pidettävä unionin toimielinten toimena SEUT 267 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä ja että unionin tuomioistuimella on toimivalta tulkita sitä.

B *Toinen, kolmas ja neljäs kysymys, jotka koskevat yhteisymmärryspöytäkirjan tulkintaa*

56. Näillä kysymyksillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii saamaan selville, voiko yhteisymmärryspöytäkirjasta johtua, että edellytetään sellaisen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antamista, jossa kielletään nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

57. Kuten olen maininnut tämän ratkaisuehdotuksen 52 kohdassa, yhteisymmärryspöytäkirjassa asetetaan yhteisön taloudellisen tuen myöntämisen edellytykseksi Romanian tekemien taloudellisten sitoumusten noudattaminen. Tämän pöytäkirjan 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa todetaan tältä osin, että kukin erä maksetaan sillä edellytyksellä, että Romanian hallituksen talousohjelma pannaan täytäntöön. Kunkin erän osalta on vahvistettu erityiset talouspoliittiset kriteerit, jotka on esitetty yksityiskohtaisesti kyseisen pöytäkirjan liitteessä I.

58. Tämän jälkeen yhteisymmärryspöytäkirjassa määritellään Romanian vahvistaman talousohjelman yleiset tavoitteet. Vaikka onkin totta, että tässä pöytäkirjassa määrätään, että eläkejärjestelmä on uudistettava, ja täsmennetään tietyt konkreettiset toimenpiteet, kuten eläkeiän nostaminen tai julkisen sektorin eläkkeiden indeksointi kuluttajahintoihin,[14] on todettava, ettei milloinkaan ole mainittu kieltoa kumuloida julkisen sektorin eläke julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin.

59. Kuten komissio täsmentää kirjallisissa huomautuksissaan,[15] on Romanian viranomaisten tehtävänä toteuttaa toimenpiteet, joita ne pitävät riittävinä ja tarpeellisina yhteisymmärryspöytäkirjassa määriteltyjen yleisten tavoitteiden täyttämiseksi.

60. Tästä seuraa, että kyseistä pöytäkirjaa on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä sellaisen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antamista, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

C *Kuudes, seitsemäs, yhdeksäs ja kymmenes kysymys, jotka koskevat SEUT 6 artiklan sekä perusoikeuskirjan 17, 20 ja 21 artiklan tulkintaa*

61. Kuudennella, seitsemännellä, yhdeksännellä ja kymmenennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko SEU 6 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 17, 20 ja 21 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää tietyn rajan.

14 — Ks. kyseisen pöytäkirjan 5 kohdan b alakohdan neljäs alakohta.

15 — Ks. huomautusten 25 kohta.

62. Tältä osin on aluksi muistutettava, että perusoikeuksien suojelusta johtuvat vaatimukset sitovat jäsenvaltioita kaikissa tapauksissa, joissa niiden on sovellettava unionin oikeutta. [16]

63. Unionin oikeusjärjestyksessä taattuja perusoikeuksia on nimittäin sovellettava kaikissa tilanteissa, joihin sovelletaan unionin oikeutta, mutta ei tällaisten tilanteiden ulkopuolella. Tältä osin unionin tuomioistuin on jo muistuttanut, ettei se voi arvioida perusoikeuskirjaan nähden kansallista lainsäädäntöä, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Sitä vastoin silloin, kun tällainen lainsäädäntö kuuluu kyseisen oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuimen, jolta on pyydetty ennakkoratkaisua, on esitettävä tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeellisia kansallisen tuomioistuimen arvioidessa kyseisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta perusoikeuksien kanssa, joiden noudattaminen sen on varmistettava. [17]

64. Näin ollen kysymys onkin vain siitä, onko tässä tapauksessa laki nro 329/2009 yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa ja edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

1. Perusoikeuskirjan soveltaminen

65. Laki nro 329/2009 on annettu nimenomaan Romanialla yhteisöä kohtaan olevien yhteisymmärryspöytäkirjaan sisältyvien sitoumusten noudattamiseksi, mikä käy nimenomaisesti ilmi juuri tämän lain, jonka otsikko on ”Laki eräiden viranomaisten ja julkisten laitosten uudelleenjärjestämisestä, julkisten menojen järkeistämisestä, yritysten tukemisesta ja [komission] ja kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehdyn puitesopimuksen noudattamisesta”, sanamuodosta.

66. Samalla tavoin kyseisen lain 2 § on yksiselitteinen siltä osin kuin siinä todetaan, että siinä käyttöön otetut toimenpiteet ovat luonteeltaan poikkeuksellisia, ja niiden päämääränä on talouskriisin vaikutusten rajoittaminen ja Romanian ja komission välisen yhteisymmärryspöytäkirjan sekä Romanian ja kansainvälisen valuuttarahaston välisen valmiusluottojärjestelyn velvoitteiden täyttäminen.

67. Kuten olemme havainneet tämän ratkaisuehdotuksen 49–52 kohdassa, kyseisellä pöytäkirjalla konkretisoidaan SEUT 143 artiklasta johtuva menettely. Tällä perusteella on tehty kaksi neuvoston päätöstä, joihin kuuluu päätös 2009/459, jonka mukaan kukin uusi rahoitustuen erä maksetaan, jos Romanian hallituksen uuden talousohjelman, jonka ehdot on vahvistettu kyseisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa, täytäntöönpano on tyydyttävää. [18]

68. Näistä ehdoista otan esille sen, että yhteisymmärryspöytäkirjan 5 kohdan a alakohdassa määrätään julkisen sektorin palkkamenojen vähentämisestä, kun taas tämän saman kohdan b alakohdan neljännessä alakohdassa todetaan, että julkisen talouden parantamiseksi pitkällä aikavälillä uudistetaan eläkejärjestelmän avainparametrit.

69. Edellä esitetystä seuraa, että laki nro 329/2009 on annettu niiden sitoumusten täytäntöön panemiseksi, jotka Romania on antanut yhteisymmärryspöytäkirjassa, joka – kuten olemme havainneet tämän ratkaisuehdotuksen 49–52 kohdassa – kuuluu unionin oikeuteen. Näin ollen pääasian valittajien tilannetta todella säännellään unionin oikeudessa.

16 — Ks. tuomio 11.10.2007, Möllendorf ja Möllendorf-Niehuus (C-117/06, EU:C:2007:596, 78 kohta) ja määräys 7.3.2013, Sindicato dos Bancários do Norte ym. (C-128/12, ei julkaistu, EU:C:2013:149, 10 kohta).

17 — Ks. tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, 19 kohta). Ks. myös viimeaikaisen oikeuskäytännön osalta tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630).

18 — Ks. tämän päätöksen 3 artiklan 5 kohta.

70. Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että yhteisymmärryspöytäkirjassa jätetään harkintavaltaa Romanialle niistä toimenpiteistä päättämiseksi, jotka voivat parhaiten johtaa kyseisten sitoumusten täyttämiseen, kuten pääasiassa kyseessä oleva toimenpide, jolla kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää tietyn rajan. Mielestäni tavoitteet, joihin päätöksen 2009/459 3 artiklan 5 kohdalla sekä yhteisymmärryspöytäkirjalla pyritään, ovat riittävän yksityiskohtaisia ja täsmällisiä muodostaakseen erityisen alaa koskevan unionin oikeuden säännöstön, päinvastoin kuin pelkät neuvoston SEUT 126 artiklan nojalla antamat niille jäsenvaltioille tarkoitetut suositukset, joiden julkista vajetta pidetään liian suurena.

71. Tämän vuoksi katson, että lailla nro 329/2009 sovelletaan perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla unionin oikeutta ja että perusoikeuskirjaa siis sovelletaan pääasiassa.

2. Perusoikeuskirjan 17, 20 ja 21 artiklan rikkominen

72. Täsmennän heti alkuun, että analyysini koskee ainoastaan perusoikeuskirjan 17 artiklaa. Perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklasta on nimittäin todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin rajoittuu mainitsemaan ne ennakkoratkaisukysymyksessä selittämättä kuitenkaan, miltä osin pääasiassa kyseessä oleva kansallinen toimenpide rikkoisi näitä artikloja.

73. Perusoikeuskirjan 17 artiklan mukaan ”jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.”

74. Omistusoikeuden kunnioittamista koskevan perusoikeuden ulottuvuuden määrittämiseksi on otettava huomioon erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, Euroopan yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artikla, jossa tästä oikeudesta määrätään.[19] Tältä osin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimella on ollut useaan otteeseen mahdollisuus ottaa kantaa eläkettä koskevaan oikeuteen.

75. Se on siten todennut, että ”[tämä artikla] ei perusta oikeutta hankkia omaisuutta. [Siinä] ei myöskään rajoiteta millään tavalla sopimusvaltion vapautta sen päättäessä, perustaako se sosiaaliturvajärjestelmän, tai sen päättäessä sellaisen järjestelmän nojalla myönnettävien etuuksien laadusta tai määrästä. Sitä vastoin silloin, kun sopimusvaltio ottaa käyttöön lainsäädäntöä, jossa säädetään sosiaalietuuden automaattisesta maksamisesta – siitä riippumatta, edellyttääkö etuuden myöntäminen maksujen suorittamista ennakolta – on katsottava, että tämä lainsäädäntö synnyttää ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan soveltamisalaan kuuluvan varallisuusintressin niiden henkilöiden osalta, jotka täyttävät sen edellytykset.”[20]

76. Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeutta eläkkeeseen ei sinänsä taata ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa[21] eikä ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklaa voida tulkita siten, että siinä annettaisiin oikeus tietyn suuruiseen eläkkeeseen.[22]

19 — Ks. tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio (C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 356 kohta).

20 — Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.7.2011, Stummer v. Itävalta [GC], CE:ECHR:2011:0707JUD003745202, 82 kohta.

21 — Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 2.2.2006, Buchheit ja Meinberg v. Saksa, CE:ECHR:2006:0202DEC005146699, s. 10.

22 — Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.10.2004, Kjartan Ásmundsson v. Islanti, CE:ECHR:2004:1012JUD006066900, 39 kohta.

77. En näe mitään syytä noudattaa erilaista kantaa tässä unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa. On selvää, että pääasian valittajilla oleva eläkeoikeus perustuu vakuutuksenottajien, käsiteltävässä asiassa tuomarien, suorittamiin vakuutusmaksuihin. Viimeksi mainitut ovat hankkineet omistusoikeuden eläkkeeseen toimintansa perusteella ja eläke kuuluu siis heidän varallisuusoikeuksiinsa. Lisäksi kolmen valittajan osalta tämä oikeus on siirtynyt kuolleen vakuutuksenottajan perilliselle. Näin ollen oikeus eläkkeeseen todella kuuluu perusoikeuskirjan 17 artiklan soveltamisalaan.

78. Tässä määräyksessä otetaan huomioon kaksi mahdollista omistusoikeuden loukkaamisen muotoa, toisin sanoen tämän oikeuden tosiasiallinen riistäminen (”keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan”) tai sen käytön rajoittaminen (”omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla”). [23]

79. Tässä tapauksessa olen sitä mieltä, että kieltoa kumuloida julkisen sektorin eläke julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin ei voida pitää toimena, jolla toteutetaan tosiasiallinen omaisuuden riisto, siltä osin kuin ”omistaja” on edelleen vapaa määräämään omaisuudestaan, tässä tapauksessa eläkkeestä. Pääasian valittajien tilanteessa olevien henkilöiden on nimittäin tehtävä valinta eläkkeen saamisen tai työsuhteensa jatkamisen välillä. Heiltä ei millään tavalla evätä kyseistä eläkettä.

80. Sitä vastoin ei ole epäilystä siitä, että tämä lailla nro 329/2009 käyttöön otettu kielto kyllä rajoittaa omaisuuden käyttöä rajoittamalla tilapäisesti oikeutta nauttia siitä. Tällainen rajoitus voidaan hyväksyä perusoikeuskirjan 17 artiklan nojalla ainoastaan, jos sitä ”[säännellään] lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä”. Tämä lause heijastaa mielestäni perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohtaa, jossa määrätään, että ”tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia [näiden oikeuksien ja vapauksien käyttämiseen] voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.”

81. Vaikka omistusoikeuden rajoittamista kieltämällä julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisessa laitoksessa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin säännelläänkin Romanian lailla, on vielä määritettävä, tapahtuuko rajoittaminen omistusoikeuden keskeistä sisältöä kunnioittaen, onko rajoitus välttämätön ja vastaako se yleisen edun mukaista tavoitetta.

82. Tämän viimeksi mainitun seikan osalta on mielestäni kiistatonta, että tavoite, jolla pyritään talouskriisin vaikutusten vähentämiseen ja täyttämään velvoitteet, jotka johtuvat Romanian ja komission välillä tehdystä yhteisymmärryspöytäkirjasta sekä Romanian ja kansainvälisen valuuttarahaston välisestä valmiusluottojärjestelystä, on yleisen edun mukainen tavoite.

83. Lisäksi olen sitä mieltä, että lailla nro 329/2009 ei saateta kyseenalaiseksi itse omistusoikeuden takaamista. Kuten tämän lain 2 §:n sanamuodosta ilmenee, laki on luonteeltaan poikkeuksellinen. Sen tarkoitus ei ole olla voimassa ikuisesti. Siinä ei myöskään saateta kyseenalaiseksi itse eläkeoikeuden periaatetta, vaan rajoitetaan sen käyttöä tarkoin määritellyissä ja rajatuissa olosuhteissa, eli silloin, kun eläke kumuloidaan julkisissa laitoksissa harjoitettuun toimintaan ja kun eläke ylittää tietyn rajan.

84. Mitä tulee kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön välttämättömyyteen, minusta vaikuttaa siltä, että sen taloudellisen kriisin hyvin erityisessä asiayhteydessä, jonka jäsenvaltiot ovat joutuneet kohtaamaan, viimeksi mainitut sekä komissio pystyvät aivan varmasti parhaiten määrittämään, millä toimenpiteillä voi olla paras vaikutus julkisen talouden tervehdyttämiseen. Olen siis sitä mieltä, että jäsenvaltioilla on asiassa laaja harkintavalta. Muistutan lisäksi, että henkilöiden, joita toimenpide

23 — Ks. vastaavasti tuomio 13.12.1979, Hauer (44/79, EU:C:1979:290, 19 kohta).

koskee, on tehtävä valinta sen välillä, maksetaanko eläkettä edelleen vai jatkavatko he toimintaansa julkisessa laitoksessa, jos heidän eläkkeensä ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia. Lisäksi valittajien eläkkeen maksaminen keskeytetään vain tilapäisesti työsuhteen päättymiseen saakka.

85. He eivät myöskään jää vaille kaikkia tulonlähteitä, koska he saavat tuloja nimenomaan julkisessa laitoksessa harjoittamastaan ammatillisesta toiminnasta.

86. Lopuksi totean, että mielestäni lailla nro 329/2009 ei aseteta pääasian valittajille suhteetonta ja liiallista rasitetta, kun otetaan huomioon, että he voivat milloin tahansa tehdä valinnan työsuhteensa päättämisestä ja saada uudelleen eläkkeensä.

87. Näin ollen kaikkien näiden seikkojen perusteella olen sitä mieltä, että perusoikeuskirjan 17 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää tietyn rajan.

D *Kahdeksas kysymys, joka koskee direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan tulkintaa*

88. Asiassa, joka johti 21.5.2015 annettuun tuomioon SCMD,[24] unionin tuomioistuimen oli ratkaistava, merkitsikö lain nro 329/2009 17 §, jossa säädetään sellaisten julkisen sektorin työntekijöiden työ- tai palvelussuhteen päättymisestä suoraan lain nojalla, jotka saavat lisäksi keskimääräistä bruttopalkkaa suurempaa eläkettä, jos nämä eivät ole tehneet päätöstä kyseisen työ- tai palvelussuhteen jatkamisesta tietyssä määräajassa, direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdassa ja 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua syrjintää. Unionin tuomioistuin päätyi siihen, ettei näitä säännöksiä sovelleta tässä asiassa kyseessä olleeseen kansalliseen lainsäädäntöön.

89. Koska kansallinen lainsäädäntö, joka oli kyseessä tuomioon SCMD[25] johtaneessa asiassa, oli sama kuin pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö, en näe mitään syytä poiketa perusteluista ja ratkaisusta, jotka unionin tuomioistuin antoi kyseisessä asiassa, sitäkin suuremmalla syyllä, kun ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa – sen enempää kuin pääasian valittajatkaan – ei selitä, mikä olisi käsiteltävässä asiassa kyseessä olevien tuomarien saavuttaman eläkkeensaajan aseman ja jonkin direktiivin 2000/78 1 artiklassa tarkoitetun syrjintäperusteen välinen yhteys.

90. On nimittäin todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin rajoittuu mainitsemaan Curtea Constituțională:n 4.11.2009 antaman ratkaisun, jossa tämä on todennut lain nro 329/2009 olevan perustuslain mukainen, mikäli sen IV luvun säännöksillä, joihin tämän lain 17–26 artikla kuuluvat, ei viitata henkilöihin, joiden toimikauden pituudesta säädetään nimenomaisesti perustuslaissa, ja vahvistanut siten kyseisen lain perustuslainmukaisuuden siltä osin kuin on kyse virkatuomareista.

91. Tältä osin on muistutettava, että kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan ”yhdenvertaisen kohtelun periaatteella” tarkoitetaan, ettei minkäänlaista tämän direktiivin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan, joihin kuuluu ikä, perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.[26]

24 — C-262/14, ei julkaistu, EU:C:2015:336.

25 — Tuomio 21.5.2015 (C-262/14, ei julkaistu, EU:C:2015:336).

26 — Ks. tuomio 21.5.2015, SCMD (C-262/14, ei julkaistu, EU:C:2015:336, 22 kohta).

92. Kuten unionin tuomioistuin on todennut tuomioon SCMD johtaneessa asiassa, työ- tai palvelussuhteen päättymistä on kyseessä olevien kansallisten säännösten mukaisesti edellytetty yksinomaan julkisen sektorin palveluksessa olevien henkilöiden osalta, jotka saavat kansallisen keskimääräisen bruttopalkan määrän ylittävää eläkettä ja jotka eivät ole tehneet valintaa tämän työsuhteen tai tämän palvelussuhteen jatkamisesta säädetyssä määräajassa. [27]

93. Erilainen kohtelu ei näin ollen perustu ikään vaan julkisen sektorin työtekijän asemaan ja siihen seikkaan, että tämän työntekijän saaman eläkkeen määrä on suurempi kuin kansallinen keskimääräinen bruttopalkka. [28]

94. Näin ollen on niin, kuten unionin tuomioistuin on todennut tuomion SCMD 31 kohdassa, että sen kaltainen tilanne, joka on nyt käsiteltävänä, ei kuulu direktiivin 2000/78 2 artiklan 2 kohdassa tietyn syrjinnän torjumiselle vahvistettujen yleisten puitteiden soveltamisalaan.

95. Olen siis sitä mieltä, että kyseistä artiklaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kansalliseen lainsäädäntöön, jossa kielletään julkisen sektorin palveluksessa olevien henkilöiden osalta nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

E *Viides kysymys, joka koskee oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattamista*

96. Viidennessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lähinnä sitä, onko perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan lopulliset ja lainvoimaiset kansalliset tuomioistuinratkaisut voidaan purkaa, mikäli ne ovat ristiriidassa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, yksinomaan hallintolainkäyttöä koskevissa asioissa mutta jossa ei sallita kansallisten tuomioistuinratkaisujen purkamista muissa, kuten siviili-, rikos- tai kauppaoikeuden alaan kuuluvissa asioissa.

97. Muistutan, että pääasiassa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on tehty Curtea de Apel Alba Iulia, Secția pentru conflicte de muncă și asigurări socialen siviiliasiassa antaman tuomion, jossa oli kyse eläkkeelle siirtämistä koskevan päätöksen riitauttamisesta, purkamista koskeva hakemus.

98. Heti alkuun on todettava, että unionin tuomioistuin on jo tarkastellut tätä kysymystä 6.10.2015 annettuun tuomioon Târșia [29] johtaneessa asiassa. Tässä asiassa Tribunalul Sibiu nimittäin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, oliko unionin oikeutta, erityisesti vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita, tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta purkaa siviilioikeudenkäynnissä annettua lainvoimaista tuomioistuinratkaisua, kun tämä ratkaisu on ristiriidassa unionin oikeuden sellaisen tulkinnan kanssa, jonka unionin tuomioistuin antoi sen jälkeen, kun mainitusta ratkaisusta oli tullut lainvoimainen, vaikka tällainen mahdollisuus on olemassa, kun kyseessä on hallintolainkäyttömenettelyssä annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, joka on unionin oikeuden vastainen.

99. Asiassa Târșia, kuten käsiteltävässä asiassa, riidanalainen kansallisen lainsäädännön säännös oli hallintolainkäyttöä koskevan lain nro 554/2004 21 §.

27 — Tuomio 21.5.2015, SCMD (C-262/14, ei julkaistu, EU:C:2015:336, 24 kohta).

28 — Ks. tältä osin tuomio 21.5.2015, SCMD (C-262/14, ei julkaistu, EU:C:2015:336, 30 kohta).

29 — C-69/14, EU:C:2015:662.

100. Unionin tuomioistuin totesi kyseisen tuomion 34 kohdassa, että ”vastaavuusperiaate edellyttää, että kahta samankaltaista vaatimusta, joista toinen perustuu kansallisen oikeuden ja toinen unionin oikeuden rikkomiseen, kohdellaan samalla tavalla, mutta se ei edellytä vastaavuutta kansallisessa oikeudessa säädettyjen eri menettelysääntöjen välillä, joita sovelletaan luonteeltaan erilaisiin asioihin, kuten pääasiassa siviiliprosessiin ja hallintoprosessiin. Lisäksi on todettava, että [tämä periaate] ei ole merkityksellinen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa on kyse kahdentyyppisistä kanteista, jotka molemmat perustuvat unionin oikeuden rikkomiseen”. Unionin tuomioistuin on päätellyt tästä, että mainittu periaate ei ollut esteenä lain nro 554/2004 21 §:n kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

101. Unionin tuomioistuin totesi lisäksi tehokkuusperiaatteesta kyseisen tuomion 38 kohdassa, että ”[se] on useaan kertaan muistuttanut oikeusvoiman periaatteen tärkeydestä – –. Se on siten todennut, että unionin oikeudessa ei edellytetä sitä, että kansallisen lainkäyttöelimen olisi lähtökohtaisesti peruutettava oikeusvoimainen ratkaisunsa ottaakseen huomioon asian kannalta merkityksellisen unionin oikeuden säännöksen tulkinnan, jonka unionin tuomioistuin on antanut kyseisen ratkaisun antamisen jälkeen”.

102. Unionin tuomioistuin päätteli siis, että myöskään tehokkuusperiaate ei ollut esteenä lain nro 554/2004 21 §:n kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

103. Lopuksi unionin tuomioistuin muistutti tuomion Târşia[30] 40 kohdassa, että ”unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä todetaan, että koska unionin oikeudesta johtuvien oikeuksien loukkausta [lainvoimaisella tuomioistuinratkaisulla] ei voida normaalisti enää poistaa, yksityisiltä ei voida riistää mahdollisuutta vedota valtion vahingonkorvausvastuuseen ja saada tätä kautta oikeuksilleen oikeussuojaa”.

104. Näin ollen samoilla perusteilla kuin ne, jotka unionin tuomioistuin on esittänyt tuomiossa Târşia, katson, että perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta purkaa siviilioikeudenkäynnissä annettua lainvoimaista tuomioistuinratkaisua, kun tämä ratkaisu on ristiriidassa unionin oikeuden sellaisen tulkinnan kanssa, jonka unionin tuomioistuin antaa, vaikka tällainen mahdollisuus on olemassa, kun kyseessä on hallintolainkäyttömenettelyssä annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, joka on unionin oikeuden vastainen.

V Ratkaisuehdotus

105. Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Curtea de Apel Alba Iulialle seuraavasti:

1) Euroopan yhteisön ja Romanian välillä Bukarestissa ja Brysselissä 23.6.2009 tehtyä yhteisymmärryspöytäkirjaa on pidettävä SEUT 267 artiklassa tarkoitettuna unionin toimielinten toimena; unionin tuomioistuimella on toimivalta tulkita sitä.

2) Kyseistä pöytäkirjaa on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä sellaisen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antamista, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

30 — Tuomio 6.10.2015 (C-69/14, EU:C:2015:662).

3) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa kielletään julkisen sektorin nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää tietyn rajan.

4) Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY 2 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kansalliseen lainsäädäntöön, jossa kielletään julkisen sektorin palveluksessa olevien henkilöiden osalta nettoeläkkeen kumulointi julkisissa laitoksissa harjoitetusta toiminnasta saatuihin tuloihin, jos eläkkeen taso ylittää kansallisen keskimääräisen bruttopalkan tason, jota on käytetty perustana vahvistettaessa valtion sosiaaliturvaan tarkoitettua budjettia.

5) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa sille, että kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta purkaa siviilioikeudenkäynnissä annettua lainvoimaista tuomioistuinratkaisua, kun tämä ratkaisu on ristiriidassa unionin oikeuden sellaisen tulkinnan kanssa, jonka Euroopan unionin tuomioistuin antaa, vaikka tällainen mahdollisuus on olemassa, kun kyseessä on hallintolainkäyttömenettelyssä annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu, joka on unionin oikeuden vastainen.